

Πολιτισμός και μνημεία

Στο εννοιολογικό πεδίο "πολιτισμός" συμπεριλαμβάνονται πολλές παράμετροι, αφηρημένες ιδέες, αξίες, στάσεις, νοήματα, συμπεριφορές, τρόποι δράσεων, όπως και αναπαραστάσεις αυτών προσδιορισμένες με ανθρωπίνες καταγραφές μέσα από τη γλώσσα, την αρχιτεκτονική, τη μουσική, τα εικαστικά, τη θεατρική τέχνη, το χορό. Ο κάθε πολιτισμός ανά την υφήλιο αναδύθηκε μέσα από μακρόχρονη πορεία ιστορική, κοινωνική και πολιτική, αφού έτσι διαμορφώνονται καταρχήν οι ιδέες. Από τις ιδέες μετά προκύπτουν οι κάθε είδους αναπαραστάσεις, γιατί ο άνθρωπος διαθέτει πολλούς τρόπους έκφρασης, ακούει, μιλάει, γεύεται, χορεύει, κατασκευάζει. Έτσι, αναπαριστά τις ιδέες και τα νοήματα μέσα από

ΤΗΣ
**ΝΙΚΗΣ
ΔΕΛΗΚΑΝΑΚΗ**

κείμενα, έργα τέχνης, μνημεία, τραγούδια, χορούς και τόσα άλλα. Ο πολιτισμός ενός λαού είναι ζωντανός, ζυμώνεται μέσα στις εκάστοτε συνθήκες, ανανεώνεται και δυναμικά αλλάζει συνδυάζοντας παλιά με νέα στοιχεία. Ο πολιτισμός χαρακτηρίζει λοιπόν τους λαούς, ανάλογα και με τη μακράν ιστορία τους. Το ερώτημα αν υπάρχουν πολιτισμοί ανώτεροι και κατώτεροι θα είναι

μάλλον ατυχές, αφού δεν μπορούμε να συγκρίνουμε τις διαφορετικότητες, όμως μπορούμε να εκφέρουμε κρίσεις.

Οι πολιτισμοί μπορούν να συμβιώνουν, μπορούν να ενώνουν λαούς σε κοινή μοίρα, όπως καμιά φορά μπορούν να συγκρούονται, ακριβώς γιατί κάποιιοι επιτίδειοι εκμεταλλεύονται τις διαφορές τους όταν είναι αγεφύρωτες, όταν βρίσκονται δηλαδή στα άκρα, όπου η μια πλευρά αδυνατεί να κατανοήσει τις αξίες της άλλης, παρόλο που συμβίωναν μέχρι το κρίσιμο σημείο.

Σε ένα αρχαίο κείμενο του Ηρόδοτου αναφέρεται ότι ο Αθηναίος νομοθέτης Σόλων είχε επισκεφτεί στην Ασία το βασιλιά των Λυδών, τον Κροίσο. Στη φιλοσοφική συζήτηση που παραθέτει ο ιστορικός διαφαίνεται η μεγάλη αντίθεση των δυο πολιτισμών. Από τη μια πλευρά ο ελληνικός πολιτισμός με την ύψιστη ιδέα της δημοκρατίας και της ελευθερίας, τις αξίες της τιμής και της ανδρείας, την ειλικρίνεια στο ήθος, το μέτρο στον τρόπο ζωής, τη συνεχή αναζήτηση γνώσης από το πνεύμα. Από την άλλη πλευρά ο ασιατικός με τη μοναρχία, το πνεύμα δεσποτισμού, το φόβο και την υποταγή, τη ματαιοδοξία, τα πλούτη και τη χλιδή, την κολακεία, την αλαζονεία και τη στασιμότητα.

Τώρα θα μου πείτε εύλογα, πώς εμείς οι Νεοέλληνες έχουμε ξεφύγει κάμποσο από τις πολιτισμικές αξίες των προγόνων μας. Σίγουρα υπάρχουν αλλαγές - είπαμε ότι ο πολιτισμός ρέει διαρκώς - όμως, όπως και να 'ρθουν τα πράγματα, το πνεύμα δημοκρατίας, ελευθερίας και αισθητικής δε θα μας αφήσει ποτέ, είναι στα γονίδια μας. Εκτός εάν... υποστούμε αφαιρετικά μετάλλαξη. Πώς μπορεί να γίνει αυτή; Είτε με την αφαίρεση του πολιτισμού από τα σχολεία μας, είτε με την απώλεια των μνημείων και των έργων του πολιτισμού μας. Για την πρώτη περίπτωση άκουσα ότι το επιτυχημένο πρόγραμμα πολιτισμού για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση "Μελίνα" το έκοψαν, ποιος ξέρει, ίσως και να ενοχλούσε το όνομα. Για τη δεύτερη έμαθα ότι μνημεία κινδυνεύουν και ρημάζουν, το Αρχαιολογικό Μουσείο στάζει νερά, ο Κούλες βουλιάζει, η Κνωσός κολυμπάει στη λάσπη. Αν τα προσέχουμε, θα τα έχουμε και μαζί με αυτά την από αιώνων πολιτισμική μας ταυτότητα, για την οποία προσωπικά είμαι ευγνώμων και δε θα την άλλαζα με καμιά άλλη στον κόσμο.